herpy

VARANER

Banggai Island monitor

Varanus melinus

Varanus melinus er en middelstor, gul varan fra Sula-øerne i Indonesien. Voksne dyr er stærkt gule, og ungerne er sorte med gule pletter. Arten kræver et stort terrarie med bassin og meget varme solpladser, lever af insekter og hvirveldyr og er truet i naturen, så den passer kun til en erfaren holder.

Familie: Varanidae Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**90-130 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**8-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**300 × 120 × 150 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-33 °C**
Hotspot	**40-45 °C**
Temperatur, nat	**24-26 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vanddel** dybde 80 cm
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**2-12 æg**
Inkubation	**164-171 dage** ved 28-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Truet (EN)**

Arten står som alle varaner, der ikke er strengere listet, på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr, så køb og salg kræver dokumentation for lovlig oprindelse (CITES-papirer eller EU-dokumenter). Den er ikke blandt de fem varaner, som private ikke må holde i Danmark ifølge bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015, og de almindelige regler for dyrehold gælder derfor.

Om arten

Varanus melinus er en varan på 90-130 cm inklusive hale. Voksne dyr har en intens gul grundfarve på hoved, krop, ben og hale med et mere eller mindre tydeligt mørkt netmønster på halsen, lemmerne og haleroden. Tungen er lyserød, og underlivet er uden tegninger. Halen er sammentrykt fra siderne mod spidsen og er ikke en gribehale. Artsnavnet *melinus* betyder kvædegul. Ungerne er derimod sorte med tværgående rækker af gule øjepletter på ryggen. Med tiden bliver hoved og hals gule, og de sorte kanter om pletterne bliver tyndere og kan efterlade et uregelmæssigt netmønster. Allerede omkring fem måneder gamle har ungerne gule hoveder og halse.

Snude-kloak-længden er hos voksne dyr omkring 40-51 cm. Hunner bliver omkring 95 cm i alt (40 cm snude-kloak og 55 cm hale), og hanner bliver større, op til omkring 128 cm.

Arten blev beskrevet i 1997 af Wolfgang Böhme og Thomas Ziegler ud fra dyr i dyrehandlen. Den hører til den gruppe af varaner, der omfatter *V. indicus*, og kan forveksles med *V. indicus*, *V. jobiensis* og *V. doreanus*. *V. melinus* adskiller sig ved den gule grundfarve, den ensfarvet lyserøde tunge, manglen på blå eller turkis farve på halen og et lavt antal skæl rundt om kroppens midte. Arten er kendt i dyrehandlen og er blevet fanget i stort tal, se afsnittet om sundhed.

Det er en art for den erfarne holder. Voksne dyr har brug for et stort terrarie eller et lille rum med bassin, de æder dyr af musestørrelse hver uge, og dyrene kan leve mere end otte år i fangenskab. Den øvre grænse på 15 år i boksen er et skøn ud fra beslægtede varaner af samme størrelse. Erfaringen med arten er begrænset, og kønsbestemmelse og kønsmodenhed er ikke kendt. Tag højde for mange års udgifter til plads, foder og strøm og for tid til daglig pasning, og for at voksne dyr ofte ikke kan holdes sammen.

Udbredelse og levested

Varanus melinus findes kun i Indonesien, på Sula-øerne i Molukkerne øst for Sulawesi. Sikre fund fra naturen kendes fra øerne Mangole og Taliabu. Andre øer i området, bl.a. Sanana, Banggai og Bowokan, er nævnt som mulige levesteder, men er ikke bekræftet ved feltarbejde.

Den første beskrivelse angav øen Obi som levested, fordi de første dyr kom via handlen. Det blev senere rettet, og feltarbejde har bekræftet, at arten ikke findes på Obi. Fund fra Obi på kort over udbredelsen er derfor fejl. Udbredelsen er lille, og nogle databaser angiver stadig Obi sammen med Sula-øerne.

> **Oprindelig udbredelse:** Indonesien.

LEVESTED

Arten lever i tropisk lavlandsskov. Den findes i indre skove på Taliabu med mange dipterocarper, men foretrækker formentlig åbnere terræn væk fra mangrovebæltet frem for selve kystskoven. Levevisen i naturen er kun dårligt kendt.

Kosten i naturen består af insekter, padder og fugleæg. Klimaet er tropisk og fugtigt med små udsving i temperaturen året rundt. Det er det, man skal efterligne: varme dage, kun et lille nattefald og høj luftfugtighed.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Et enkelt voksent dyr skal have mindst 300 × 120 × 150 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Et par skal have omkring 400 × 100 × 150 cm, som kan deles i to lige store halvdele, så dyrene kan adskilles. Vanddelen kan være alt fra en balje på 70 liter til et bassin på 120 cm i diameter og 80 cm i dybden. Mål, der kun er store nok til unger, er ikke nok til et udvokset dyr. Det praktiske valg er derfor et hjemmebygget terrarie, fx af lamineret træ, eller et helt rum.

Nyklækkede unger kan bo i 60 × 100 × 75 cm og skal som halvårige flyttes til omkring 165 × 140 × 120 cm. Unge dyr kan også bo enkeltvis i glasterrarier på 100 × 50 × 60 cm og senere to eller tre sammen i 150 × 90 × 80 cm. Ungerne vokser hurtigt og skal flyttes op i god tid.

Brug groft fyrrebark som bund, i store anlæg oven på et lag grus. Indret med mange skjul af korkrør og korkbark, kraftige grene og klatrebare vægge af groft stenmateriale med forhøjede hvilepladser, og planter som Ficus og Pandanus. En hul træstamme eller trækasse til hvile og æglægning hører med. Bassinet skal være stort nok til, at dyret kan svømme og dykke, og det skal være let at tømme og rense. Terrariet skal have sikre låger, og varmelamperne skal være afskærmede, så dyret ikke kan brænde sig.

TEMPERATUR

Baggrundstemperaturen i terrariet er 26-33 °C om dagen, og solpladsen under varmelamperne skal nå 40-45 °C målt som overfladetemperatur med et IR-termometer. Brug flere lamper, så der opstår en stor temperaturgradient fra den varmeste plads til et køligere hjørne. Regn med to varmelamper på 160 W pr. 200 × 100 × 150 cm terrarie, og i store anlæg en HQI-lampe på 400 W og flere lamper på 160 W.

Vandet skal holde mindst 27 °C. Nattemperaturen er ikke kendt; et lille fald til omkring 24-26 °C passer til en tropisk lavlandsart. Mål med termometre både ved solpladsen, i baggrunden og nær bunden.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være høj, omkring 60-80 % som hos beslægtede arter i den gruppe, der omfatter *V. indicus*. Sprøjt ungerne dagligt med regnvand; bassinet bidrager også til fugten. Sørg for god ventilation og skift vandet jævnligt. Æggene har andre krav, se under avl.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler sig meget. Giv UVB fra lysrør eller varmelamper med UVB, så dyret kan vælge sin dosis (Ferguson-zone 3). T5-rør på 80 W og varmelamper på 160 W, der også giver UVB, passer, i store terrarier suppleret med lamper på 300-400 W. UVB-udstyr skal skiftes efter producentens angivelser, fordi UVB aftager før lyset.

Hav lyset tændt omkring 12 timer og slukket 12 timer. Der skal være skygge og skjul, og solpladserne placeres, så dyret kan klatre op i varmen. Varmekilderne skal være afskærmede med gitter, så dyret ikke kan brænde sig.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Arten er kødæder. Voksne dyr får hvirveldyr (mus, fisk eller kyllingekød) en gang om ugen og insekter, især græshopper og fårekyllinger, ind imellem. Insekter, regnorme og voksmøllarver to gange om ugen og højst en gang om ugen hvirveldyr (mus, små rotter og enkelte gange kyllinger eller fisk) fungerer også. Hakket oksehjerte blandet med æg og pudret med kalk kan gives som tilskud. Rigelige mængder hvirveldyr gør dyrene fede, så hold hvirveldyrene til højst en gang om ugen og lad insekter fylde resten.

Tilbyd nyklækkede unger fårekyllinger efter fire til fem dage; de tager dem ofte først efter den tiende dag. Et par uger senere kommer små nyfødte mus til. Derefter får de fårekyllinger og græshopper hver anden dag og en gang imellem en mus. Ungerne er glubske, så fodr dem med pincet, så alle får lige meget; nogle vokser alligevel hurtigere end andre. Drys insekterne med kalk.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Voksne dyr af denne størrelse har tænder og kløer, der kan give dybe sår, og halen er sammentrykt og kan bruges til at slå. Hvor kraftigt bid og halesmæld er hos netop denne art, er ikke dokumenteret. Gå roligt og forudsigeligt til dyret, grib ikke efter det, og brug lange handsker, når det skal flyttes. Tæmning tager tid. Vask hænder efter berøring af dyr, terrarie og vand, fordi krybdyr kan bære salmonella.

To eller tre unge dyr kan holdes sammen uden konflikter, men blandt voksne bliver det største dyr dominerende og aggressivt mod de mindre, og bidskaderne kan være dødelige inden for få dage. Hold derfor voksne dyr hver for sig. Et par kan kun holdes sammen, hvis dyrene afprøves og følges nøje, og i et terrarie, der kan deles i to. Voksne hanner kan være aggressive.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder for kønsmodenhed og sikker kønsbestemmelse er ikke kendt for arten. Første kuld kan komme så sent som i syvårsalderen, men det er ikke nødvendigvis den nedre grænse. Avlsdyr bør være fuldt udvoksede og i god kondition.

PARRING

Parringer er ikke knyttet til en bestemt årstid og er set hele året, på jorden, på korkrør og direkte under solpladsen. At sætte hannen ind til hunnen udløser parringen, og hannen flyttes ud igen efter omkring to uger. Drægtighed ses mest på en stigende, glubsk appetit og kun lidt på kroppens omfang.

Afprøv altid, om dyrene kan holdes sammen, og følg dem tæt. Par helst ubeslægtede dyr: æg med sammenvoksede tvillinger og fostre med misdannet kranie forekommer, og årsagen er ikke afklaret.

ÆGLÆGNING OG KULD

Kuldene er på 2-12 æg, og der går omkring 3-8 måneder mellem kuldene. Stil en æglægningskasse op i terrariet. En hul træstamme på 80 × 50 × 25 cm, halvt fyldt med tørv, blade og et lag sphagnum, egner sig godt. Æggene er omkring 5-6 cm lange og 3-4 cm brede.

Flyt æggene straks efter lægning, så hunnen ikke beskadiger dem. Nogle æg er ubefrugtede eller udvikler sig ikke, så regn med tab.

INKUBATION

Æggene lægges oven på underlaget i plastbokse halvt fyldt med vermiculit og sand i forholdet 2:1 og vendes ikke. Boksens åbning dækkes med plastfolie for at holde luften mættet og holde fluer og kakerlakker ude, og folien tages af mindst en gang om ugen for at lufte ud.

Ved 29 °C klækker æggene efter 164-166 dage, og ved 28,5 °C efter 168-171 dage. Æg, der får en vedvarende bule, kan indeholde et dødt foster. Æg uden udvikling kan fjernes efter nogle dage.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er ved klækningen omkring 21-28 cm lange og vejer 21-35 g, og de er sorte med gule pletter. Hold dem i glasterrarier med grene, kork- og bambusrør, planter, drikkekar og fyrrebark, og sprøjt dagligt med regnvand. Temperaturen skal være 26-32 °C med op til 40 °C under solpladserne og UVB fra rør og varmelamper.

De tager fårekyllinger efter ca. ti dage og senere små nyfødte mus. Efter 5,5 måneder måler de omkring 37-40 cm og vejer 41-55 g, og farverne begynder at skifte.

Sundhed og typiske fejl

Dyrene i handlen er ofte vildfangne. Arten har været hårdt fanget, og vildfangne dyr kan have parasitter og være stressede og afmagrede ved ankomsten. Der findes også opdrættede dyr, men udbuddet er lille. Hold nye dyr i karantæne og lad en dyrlæge med erfaring i krybdyr tage en fæcesprøve.

Typiske problemer hos holdte dyr er:

- Infektioner som bakteriel blodforgiftning, lungebetændelse og hudsygdomme samt store cyster i bughulen.
- Bidskader mellem dyr, der holdes sammen. Skil dem ved første tegn på uro.
- Fedme, når hvirveldyr er hovedføden. Hold igen med mus og rotter og giv insekter pudret med kalk.
- For lav varme eller for lidt UVB, som giver dårlig appetit og svækker skelettet.
- Misdannelser og døde fostre i æggene, når forældrene er nært beslægtede.

Huden fælder i små stykker og enkelte skæl uden en tydelig skiftecyklus. Et sundt dyr er opmærksomt og aktivt om dagen og har en fyldig hale. Søg dyrlæge, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger eller virker sløvt. Husk håndhygiejne: krybdyr kan bære salmonella.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.